

Maassluis: proeftuin van de nazi's

De Duitse bezetter wilde Nederland in 1940 zo snel mogelijk nazificeren. Maassluis bleek een perfecte proeftuin. Een nieuw boek werpt licht op deze donkere periode in de geschiedenis van de eerste stad aan de Waterweg.

Rien van den Anker

Maassluis

Van het boek *De nazificatie van Maassluis* kun je een film maken. Alle benodigde ingrediënten liggen voor het grijpen: een doodgeschoten burgemeester, zijn overspelige vrouw, een uiterst sadistische politiecommissaris en een spectaculaire overval op het bonkaartenbureau. En dan was er nog de geflipte verrader die er niet voor terugdeinsde zijn eigen vrouw en stiefzoon aan te geven.

'Maassluis' werd geen film of gezongen toneelstuk, wél een boek. Afstandelijk, maar ook betrokken, opgetekend door de in Maassluis geboren Maarten van Buuren. Het boek mixt lokaal en globaal: wat in Maassluis passeerde, gebeurde ook elders in Nederland en in het Derde Rijk. Alles had te maken met de nazificatie van de bezette gebieden.

Hitler

Al direct na de bezetting in 1940 wilden de Duitsers Nederland snel nazificeren. Over het hoe was een felle ideologische partijstrijd tot in de hoogste regionen van het nationaal-socialisme. Betekende dat die veroverde gebieden vazalstaten met enige onafhankelijkheid moesten worden of totaal geannexeerde provincies van het Groot-Germaanse Rijk?

De door Hitler in Nederland aangestelde rijkscommissaris Seyss-Inquart wilde het eerste. Hanns Rauter, de hoogste SS'er in Nederland, het tweede. De geschillen liepen door tot Berlijn, de Führer steunde de rijkscommissaris, SS-baas Himmler zijn vazal Rauter. Maassluis was in dit plaatje ineens een perfecte proeftuin, beide stromin-

▲ Foute politieagenten in Maassluis doen in mei 1945 vernederende klusjes. PRIVÉFOTO

gen waren daar ruim aanwezig en het havenstadje werd daardoor ook decor van Berlijnse ideologische partijruzie. Maassluis als klein Berlijn.

Rauter nam alle middelen te baat om zijn zin door te drijven. Hij zorgde ervoor dat vóór de oorlog uitgerangeerde, gefrustreerde agenten verplicht bij niet meewerkende politiekorpsen kwamen. Daar werden ze bevorderd, soms tot politiecommissaris. Velen waren al eerder op non-actief gesteld, vanwege lichamelijke of psychische gebreken of omdat ze totaal ongeschikt waren. Deze 'omhooggevallen kneuzen' gingen vol wrok en gretig op jacht naar joden, onderduikers en verzetsmensen.

Een van hen, Filip Casper, was een Deventer psychopaat die in Maassluis belandde, daar commissaris werd en bijna twee jaar een soort totalitair regime uitvoerde. Die niet eens bevelen afwachtte, maar qua joden en onderduikers vaak op eigen initiatief op jacht ging.

De tweestrijd tussen de nazi's werd in april 1942 beslecht: de hele

“**Al mijn Maassluise personages waren ook in andere plaatsen te vinden**

– Maarten van Buuren

Nederlandse politie kwam toen in handen van de SS, ook in Maassluis. Wel blijven de bestuurlijke oorlogsjaren getekend door wederzijdse pesterijen en irritaties.

Al het spitten en vorsen in archieven van Van Buuren brengt ook gênante rollen aan het licht. Zoals die van import-Maassluizenaar Rien van Splunter. Niet eens een NSB'er, wel psychisch gestoord, een verrader met kapitale letters. De man was vaste bezoeker van Caspers op het politiebureau, gaf iedereen aan die hij fout achtte, ook zijn vrouw en stiefzoon.

Van Buuren relateert de gedachten dat Maassluis het centrum van het kwaad zou zijn geweest: „Al mijn Maassluise personages waren ook in andere plaatsen te vinden, zo

ook het type Caspers. Er waren veel Caspers en dat wilde ik uitgebreid toelichten. Ik wilde vertellen dat het echt een psychiatrisch patiënt was en dat de Duitsers als officiële tactiek hadden om dit soort scrupuleuze malloten te gebruiken en in te zetten.”

Twee boeken in één koft, meldt hij over zijn boek dat te koop is via stichting Regionaal Geschiedkundig Onderzoek. „Aan de ene kant het feitelijke, wetenschappelijke verhaal, aan de andere kant een soort streekroman. Dat heb ik altijd gedaan, ook om het leesbaarder te maken. Maar alle geromantiseerd lijkende anekdotes met citaten zijn wel verantwoord. Ze zijn letterlijk terug te vinden in de door mij opgespoorde processen-verbaal.”